

РИБАЛКИ стародавнього

Нарис Л. Оліна.

О
З
Е
Р
О

Невеличке Тиверіадське озеро, що лежить у Галілеї і має 14 міль довжини та 6 міль уширш, займає площу всього 85 квадратних міль. Мертве море знаходиться на 394 метри нижче за Середземне море; ще нижче лежить Тиверіадське озеро, — майже на 700 метрів нижче від рівня Середземного моря. Озеро це оточено навкруги скелями та пригорками, які вкрито розкішною підтропічною рослинністю й вони виглядають досить декоративно. У водах цього озера є сила-силенна риби, ловитва якої є чи не єдиний засіб для місцевого населення — євреїв та арабів — здобувати собі на прожиття...

На березі росташовано і єдине, стародавнє місто — Тиверіада, що налічує 8000 мешканців, з них 6000 євреїв та 2000 арабів. Населення м. Тиверіади швидко зростає. Підсоння Галілеї надзвичайно жарке, — в червні часто-густо трапляються дні з 1^о 105 (по Фаренг.) в затинку. Коли в це провалля, в якому залягає Тиверіадське озеро, вдератися вітри, то озеречко робиться справжнім бурхливим морем, по якому ходять сердиті чорні хвилі з білими гребінцями. Особливо сильні бурі припадають на початок весни та на пізню осінь. Частіше ж озеро буває спокійним, рівним наче люстро і чарівними ночами, тільки місяць снує свої срібні мережки...

Біля міста збудовано невеличкий мол та причали для човнів. Після війни на озері опинилося кілька невеличких моторних човнів.

Ніщо так не вражає мандрівника по цих давніх землях, як вигляд стародавніх, примітивних човнів, що ними користуються рибалки, підчас ловитви.

Човни надзвичайно примітивні з одним вітрилом й можуть підняти від 6 до 8 чоловіка. „Головний порт“ у м. Тиверіаді нараховує таких човнів із 20. Отже ці човни та сама ловитва риби галілеянами нагадує біблійські картини. Рибалки додержуються тільки двох стародавніх способів ловитви: з човна, або ж прямо з берега за допомогою ручної

З човнів рибалки закидають величезні сітки й наче-б то „полюють“ тягнуть їх до берега, завше із значною добиччю...

Ранком, коли лишень починає сіріти чорне південне небо і лягає на верх далекіх гір Бітіюд біла ніжна смуга — тоді рибалки збираються на ловлю риби. В своїх старовинних убраннях, по берегу снують тіні, лагодять свої примітивні мережі, човни, чути притишені розмови. Під ногами шелестить пісок і ворухиться хлюпаючись, мов жива, вода.

Так само готувалися тут на ловлю і п'ятсот років тому. Чомусь сюди зовсім не попали відомості про нові засоби ловлі риби. Консерватизм цих людей якийсь особливо дивний. Тіж самі старовинні вбрання, чудернацькі примітивні човни як примітивне їхнє життя.

(по Фаренг.) в затинок. Коли в це провалля, в якому залягає Тиверіадське озеро, вдерються вітри, то озеречко робиться справжнім бурхливим морем, по якому ходять сердиті чорні хвилі з білими гребінцями. Особливо сильні бурі припадають на початок весни та на пізню осінь. Частіше ж озеро буває спокійним, рівним наче люстро і чарівними ночами, тільки місяць снує свої срібні мережки...

Біля міста збудовано невеличкий мол та причали для човнів. Після війни на озері опинилося кілька невеличких моторних човнів.

Ніщо так не вражає мандрівника по цих давніх землях, як вигляд стародавніх, примітивних човнів, що ними користуються рибалки, підчас ловитви.

Човни надзвичайно примітивні з одним вітрилом й можуть підняти від 6 до 8 чоловіка. „Головний порт“ у м. Тиверіаді нараховує таких човнів із 20. Отже ці човни та сама ловитва риби галілеянами нагадує біблійські картини. Рибалки додержуються тільки двох стародавніх способів ловитви: з човна, або ж прямо з берега за допомогою ручної сітки.

Нещодавно цей промисел зазнав тяжкої кризи, коли в кінці війни турки, шукаючи провіанту для армії, глушили рибу гранатами та піроксиліном. В наслідок цього масового знищення риби, кількість числених пород Тиверіадського озера значно скоротилася. Проте, коли рибна ловитва була, мовляв, нормалізована, кількість риби збільшилася й тепер цей промисел займає доводенне положення.

Консерватизм цих людей якийсь особливо дивний. Тіж самі старовинні вбрання, чудернацькі примітивні човни як примітивне їхнє життя.

Угорі—галілейський рибалка з ручною сіткою. В овалі—сітки навантажують на човни. Нижче—прибувають човни. В даліні видко гору Бітіюд.

І це особливо дивно мандрівника. Бо ж у цих людей так мало бажання поліпшити засоби ловити риби. Правда, що й можливість до цього не має. Бо рибалкам ледве вистачає впійманої риби на прожиття. А більшу частину цієї риби з них забирають за податки.

Зразу тільки витягають сітки—тут з'являються дрібні зборщики податків і частину впійманої риби забирають.

І так ведеться здавна.

Ось може тому саме, що скільки б не впійма-

...всё'дно більшу частину її забирають, може тому рибалки так недбало ставляться до поліпшення засобів здобуття риби.

Мабуть тому, що ці люди такі забиті і всіма забуті, вони рухаються поволі, як кажуть, „ніби не своїми“, такі повільні рухи, такі притишені рухи, мов всім все підкрадаються щось несподівано схопити.

Або задумливо стоїть он один на березі і своїми великими примруженими очима міряє далеку даль.

Смурляве лице і сухий ястребиний профіль, сухі гарячі очі, тремтять, м'язи на лиці.

Зачекається, що він зараз стрибне, на когось кине́ться, крикне нелюдським криком.

Але ж він спокійно повернувся і починає лагодити свою круглу сітку.

Оnde він любесенько з берега закидає круглу, щільну сітку, по краях її причеплено грузило. До середини цієї сітки протягнута довга палиця, рибалка хлюпає босими ногами па воді попід берегом, держачи палицю у лівій руці... сітку. Помітивши „зграю“ чи „хмару“ риби, рибалка швидко посовується до неї, або ж сам чекає, щоб риба наблизилася до нього. Тоді зручним рухом він накидує на рибу свою сітку. Грузило раптом падає її до долу. Рибалка швидко сіпає за шворку й... наче кисет спід

...сітку, втягує край сітки. Риба велика, і мабуть, всяка у мішку. Ці рибалки збувають свій лов здебільш в місцях по селах або ж привозять на базарі у м. Ізраїлі. Найбільш смачною вважається риба Петра. Будім то, це риба тієї самої породи, що і Петро з неї витягав риби, наче брав з кишені каси. Справді ж риба належить до звичайної породи, що нагадує і розміром, і смаком українського карася. Вона має звичку тримати в роті свою власну ікру, а далі й малечку, молоденьких риб. Там є й цікаві араб-

Здавна вже існує ворожнеча поміж арабами та євреями. Ця ворожнеча стара, давня. Ця ворожнеча йде із-за території на релігійному ґрунті. Ясно ж що біднота, як арабська, так і єврейська не ворогують поміж собою. Бо їм не до ворожнечі.

Ті злидні, що обсіли їх пранцями більше з'єднують бідно-

Рибалки снідають.

ту, ніж заставляють ворогувати. А надмірна праця, мізерні заробітки—притупляють, взагалі, всякі бажання.

Бо хоч збоку здається ніби тут так легко здобувати собі на прожиття (навіть склалися подібні легенди) все ж там жебраків і бідноти мабуть більше, ніж де в інших країнах. Арабська, єврейська біднота мандрує з од-

...х по селах або ж
...ують на базарі у м.
...радї. Найбільш смаш-
...вою вважається ри-
...в Петра. Будім то, це
...ї самої породи, ще
...Петро з неї витягав
...ишки, наче брав з
...ної каси. Справді ж
...ба належить до зви-
...ної породи, що нага-
...і розміром, і смаком
...ного українського
...она має звичку
...вати в роті свою вла-
...ру, а далі й мале-
...шня, молоденьких ри-
...там є й цікаві араб-

На світанку на озері.

ські камбали, що кричать, коли їх узяти до рук.

Здавалося б гиша, спокійно сиди собі на березку, ніякого лиха не знаючи.

Однаке, „володичиця морів“ — цивілізована Англія, що однією рукою влаштовує „національний очаг“ для євреїв на руїнах стародавнього царства, другою рукою озброює арабів й спровокує бійку, погром.

І ось те тихе життя, іділичне життя Тіверіадських рибалок лише з боку спокусливе й мирне. Насправді з ними поводяться так само як і з іншим заляканим місцевим населенням. Насправді, рибалки можуть що-дня чекати наскоків і розбишацтва з боку сильніших за себе розпалених національною ненавістю, що її розвиває „культурна Англія“.

Ворожнеча, кривава ненависть, безумовно криє в собі хижацькі наміри багатіїв. Де який час життя йде тихо, мирно. Але тут з'являються ті, хто хоче заробити, загарбати собі зайвий шмат землі, або відняти поживу в інших. Це багаті араби.

Та вони працюють під могутньою „Трукою „дівілізованої“ Англії, що одною рукою будує ніби ілюзійну єврейську державу, а другою хоче знести як євреїв так і арабів і „нацьковує“ їх один на одного. Роспалює ту ворожнечу, що давно існує поміж цих двох національностей.

Ця ворожнеча завжди переходить у криваві сутички, в різню.

А англійські дипломати та намісники потирають руки. О, хіба вони винні, хіба винна „миролюбна“ Англія, що ці дикі люде ріжуть один одного що вони вирізають цілі села і кров струнками тече по пісках. Вони не винні і „умивають“ свої скривавлені руки. Вони затуляють вуха, коли чути зойки матерів і плач дітей.

Нещодавно тиша і спокій, та біблейські картини цієї землі—околиць Тиверіади—були зрушені жадливим зойком матерів,—бо вбивали їхніх дітей, кривавими подіями, збройними та запеклими сутичками між арабами та євреями, яких стравила поміж себе цивілізована Великобританія.

Рибалки снідають.

ту, ніж заставляють ворогувати. А надмірна праця, мізерні заробітки—притупляють, взагалі, всякі бажання.

Бо хоч збоку здається ніби тут так легко здобувати собі на прожиття (навіть склалися подібні легенди) все ж там жебраків і бідноти мабуть більше, ніж де в інших країнах. Арабська, єврейська біднота мандрує з одного містечка в друге, а безвладдя і розбещенність багатіїв та колонізаторів дає можливість знущатися з цих заляканих людей.

Палестинські рибалки важуть рибу, щоб заплатити ті державні податки, що їх приневолюють платити урядові.

ОДЕСА—КУРОРТ

СОНЦЕ і море. Степ та море. Чудодійні лимани й безконечні ряди санаторій, білих, як сніг. Санаторії для дітей в Люстдорфі й на „16 станції“ Великофонтанської дороги. Санаторій для селян на холодній Балці. Нові чотири санаторії—клініки університету. Це перша спроба перенести клініки в дачну місцевість.

Незрівняні морські пляжі в Лузанівці й у Люстдорфі.

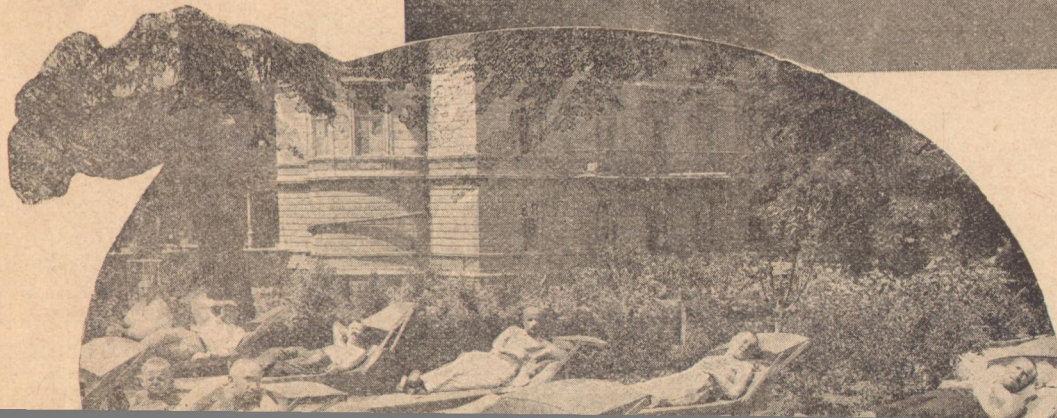
І над усім цим сонце півдня, пахощі океанів дурманяють голову; море шумить, то лагідно, заспокоююче, то грізно й владно у своїй стихійній силі.

Ніколи він ще не розцвітав так, цей курорт, як тепер. Віл'яно нові кошти і складено обширний план курортного будівництва на п'ять літ.

В перспективі відбудови Одеси видатне місце цілком справедливо займають одеські

Узбережжя Люстдорфу.

А там—навколо санаторії.

Усі відомства, усі наркомати мають тут санаторії.

А море, а пляжі, а морські ванни!

Що той Біяриць або Трувіль?!

Тут простіше, тут веселіше, тут рідніше!

А море, ласкаве, як мила, цілує лише ваше, сонце...

В перспективі відбудови
Одеси видатне місце цілком
справедливо займають одеські

„Мертва година“ в санаторії.

курорти; дачі, лимани, морські
пляжі, гідропатичні й морські
купальні заклади притягають
вже десятки тисяч хворих.

Ось лиман. Немов чорне
плем'я африканців стало вели-
чезним табором на його березі.

— „Мазайся з гряззю!“ —
гукає якийсь грек товаришів. —
„Мазайся так, щоб шкура по-
репалась“!

— Помагає! Торік мене сюди
привезли на ношах, а їхав звід-
си польки танцював!“

Лиман притягав до себе з
усіх кінців Союзу, і люде го-
динами лежать на південному
сонці, чорні, як ті мури, і
„мазаються з гряззю“.

На лиманах—вагонетками возять грязь до нової купальні.

Узбережжя Люстдорфу.

А там—навколо санаторії.

Усі відомства, усі наркомати мають тут
санаторії.

А море, а пляжі, а морські ванни!

Що той Біяриць або Трув'ль?!

Тут простіше, тут веселіше, тут рідніше!

А море, ласкаве, як мила, цілує лице ваше, сонце
вкриває матовою смагою жилявих і розніжених сиріх
людей.

Вагонетками возять грязь до нової купальні
лиманах.

Грязь ця масляна, схожа на кав'яр; намажен-
нею, мов окасамитом проведеш по тілу, а потім щип-
й пече, відпадає з тіла кусками.

Цю грязь продають, як дорогий лік, у гарні
коробочках.

Англії, в
Америці
Парижі по
Франки
кіло.

А тут
гори, море!

Грязь
с'ль.

Сонце
море.

Степ
вода.

І сотні до-
мів відпочи-
нку й сана-
торій.

І смага
здоров'я,
радість
дітей.

МОТРОНІВКА-КУЛІШІВКА

Нарис К. А.

СЕРЕД пам'яток нашого минулого, що були зруйновані в часи громадянської війни, увагу звертає на себе чернігівський хутір Мотронівка-Кулішівка. Колись звичайний собі тихий хутір, де „з давних давен“ жила стара українська родина Білозерських, відомий тепер майже кожному жителю України, а був навіть такий час, коли на нього поглядала ціла Україна. Це було тоді, коли Куліш і створив один із визначніших піонерів української культури—Пантелеймон Олександрович Куліш. Облітавши цілу Україну, Польщу, Європу, побувавши навіть поза кордонами, опинився нарешті серед густолистих кленів Мотронівки, де при світлі воскової свічки сам згорав, як та свічка. Бачучи, як „темно ще на дворі“, в одній своїй особі б/в—письменник, поет, історик, перекладач, учений, редактор і видавець. Вірячи в краще прийдешнє, не зважав на те, що навколо нього не було нічого, що могло б про щось інше, ніж те, що було до нього, але, проте, не сумнівався, що воно мусить бути. Правда, іноді його брала, властива йому, нудотка й тоді він починав шукати собі прихильників серед росіян та поляків, чим обурював своїх прихильників з українського табору, що одного разу відкинуло його навіть від цілого українського табору, що одного разу відкинуло його навіть від цілого українського загалу. Але навіть навіть цілком самотній, він ні на одну мить не залишав тієї праці, що на його плечах мала стати підвалиною культурної будови українського прийдешнього.

Тому з неменшим захопленням перекладав драматичні твори Шекспіра, як писав і свої власні твори, знаючи, що на полі культури йому колись знадобиться. Звідси й особиста Мотронівка

набиралися сили для роботи, підчас царського режиму. Правда, там були різні люди, але головним чином були ті хто вмів цінити Куліша.

Дбаючи про пам'ять Куліша, Ганна Барвінок кожного року прибувала на магілу в день його народження (по ст. ст. 27 липня) і той день став настільки відомий, що їхали навіть зі Львова й тоді затишна Мотронівка-Кулішівка гула-гомонила Кулішевими словами про те, що—

„Скоро світ буде,

Прокинуться люди“...

Лютилася чорна сотня, скаженіла поліція, але пам'ять Куліша була непорушна, бо на сторожі стояла товаришка його праці, яка не могла ні одного кроку відступитися від того, що було змістом її життя.

Та більш усього турбувалася вона тим, щоб це за свого життя побачити повне видання Кулішевих творів. Відмовляючи собі в найпотрібнішому, спродала Мотронівку-Кулішівку, залишивши за собою лише кленовий гай, де була могила Куліша й де сама хотіла спочити,—стягла біля 12,000 карбованців і взялася за працю. На жаль, дуже недавно, невідомо з яких саме причин, запросила вона до редагування цілком чужу до української літератури людину, Київського проф. А. Каманіна, якому разом з матеріалами передала й гроші, але який, замість 24 томів, що мали бути, видав усього лише три томи й заявив, що „справа скінчена“...

В той час справа справді була скінчена. Здоров'я Г. Барвінок стало зовсім підупадати, наслідком чого з'явилася сила боргів серед яких

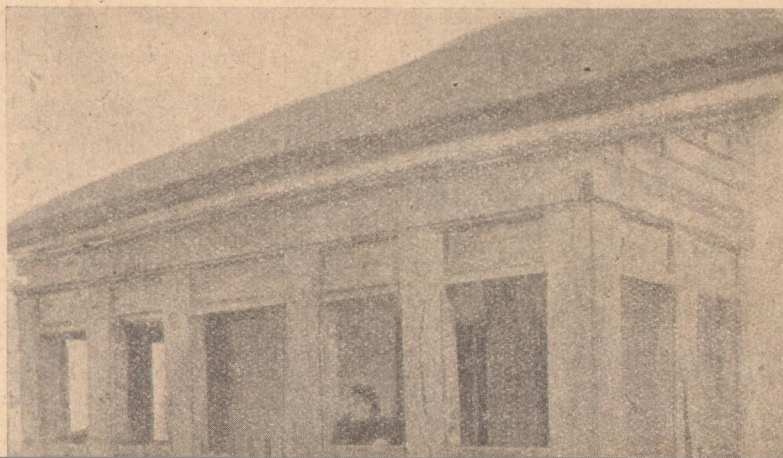

Пантелеймон Олександрович Куліш

„Я не поет і не історик,—ні!—
Я піонер, з сокирою важкою,
Колючий терен в рідній стороні
Вирубую трудящою рукою“...

Так він допрацював до 14 лютого 1897 року, коли самотньо зійшов у віки, залишивши після себе величезну духову спадщину, що починаючи з „Основи“ і кінчаючи „Кулішівкою“, має для нас велику культурну цінність. Цими цінностями гаряче турбувалася його дружина, Олександра Білозерська з родини Білозерських, рідна сестра видавця „Основи“—Василя Білозерського (письменницьке імення—Ганна Барвінок), яка всі останні літа свого життя віддала праці свого чоловіка.

Виключно її стараннями було утворено в чернігівському музеї Тарнавського куток Куліша, де було зібрано багато друкованого та писаного матеріалу, але найбільше діло її рук,—це музей ім. П. О. Куліша у селі Кинашівці, що біля Борзни й недалеко Мотронівки-Кулішівки. Тут було зібрано все, що належало Куліш „жив і дихав“, а саме: книжки, часописи, рукописи, листування, малюнки альбоми з фотографіями всіх „шестидесятників“, серед яких особливу увагу всіх відвідувачів заслуговував альбом „Дружба“, що його Куліш у справу з артистичною різьбою виконав сам Куліш. В цьому альбомі було побачити майже всіх тих, що тепер оздоблюють собою сторінки української літератури і науки.

...нічні твори Шекспіра, як писав „свої
...ні твори, знаючи, що на полі культури
...ніть знадобиться. Звідди й особиста
...ніка

Пантелеймон*Олександрович Куліш

„Я не поет і не історик,—ні!—
Я піонер, з сокирою важкою,
Колючий терен в рідній сторні
Вирубую трудящою рукою“...

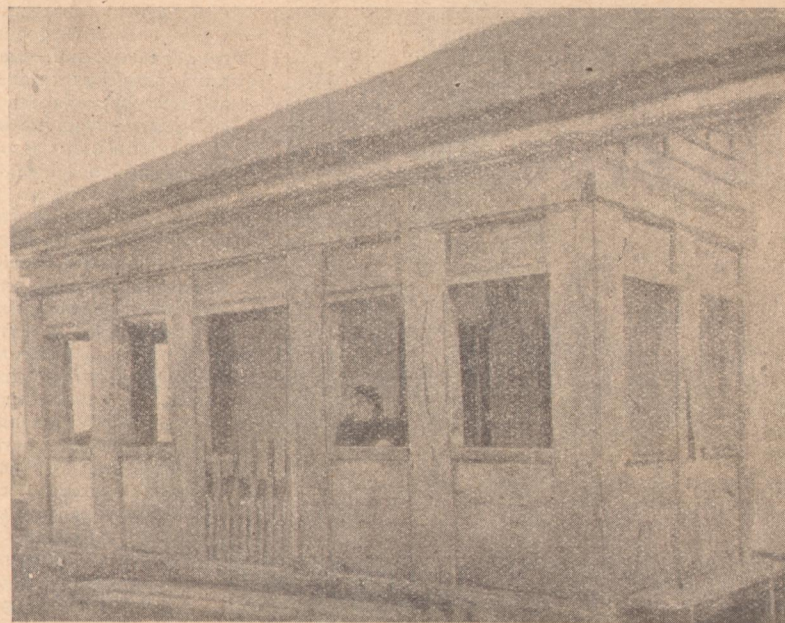
Так він допрацювався до 14 лютого 1897 року, коли самотньо зійшов у
...ну, залишивши після себе величезну духову спадщину, що починаючи
...ною радою“ і кінчаючи „Кулішівкою“, має для нас велику культурну
...ність. Цими цінностями гаряче турбувалася його дружина, Олександра
...ваївна з родини Білозерських, рідна сестра видавця „Основи“—Василя
...зерського (письменницьке імення—Ганна Барвінок), яка всі останні літа
...ї життя віддала праці свого чоловіка.

Виключно її стараннями було утворено в чернігівському музеї Тарнав-
...го куток Куліша, де було зібрано багато друкованого та писаного мате-
...риалу, але найбільше діло її рук,—це музей ім. П. О. Куліша у селі Кина-
...шівці, що біля Борзни й недалеко Мотронівки-Кулішівки. Тут було зібрано
...чим Куліш „жив і дихав“, а саме: книжки, часописи, рукописи, листу-
...вання, малюнки альбоми з фотографіями всіх „шестидесятників“, серед яких
...підняв увагу всіх відвідувачів заслуговував альбом „Дружба“, що його
...в'язку опрацював з артистичною різьбою виконав сам Куліш. В цьому альбомі
...она було побачити майже всіх тих, що тепер оздоблюють собою сторінки
...ї української літератури, а в тім „старшого і весільного боярина“
...вуса Шевченка), що „так незабутньо промовляв на веселлі“ Куліша й
...рвінок.

Будинок музею мав де-кілька просторих кімнат і всі вони були повнісенькі
...їшевої спадщини, що вабила до себе людей різного стану й віку не лише
...ї України, але й Галичини, де Ганна Барвінок мала багато своїх при-
...ятелів. Особливо багато сходилося та з'їздилось до Матронівки-Кулішів-
...ки де в затінку густолистих кленів стояла уквітчана Кулішева могила.

До цієї могили, найбільше з'їздилися ті колишні діячі української
...тури, що могли і вміли дійсно цінити цього велетня духа, велетня волі
...роботи. І там в тіні кленів, біля затишної могили Куліша, вони знову

В той час справа справді була скінчена.
Здоров'я Г. Барвінок стало зовсім підупадати,
наслідком чого з'явилася сила боргів серед яких

Ганна Барвінок на балконі музею Куліша в селі Кинашівці
(Фотографія з останнього року її життя)

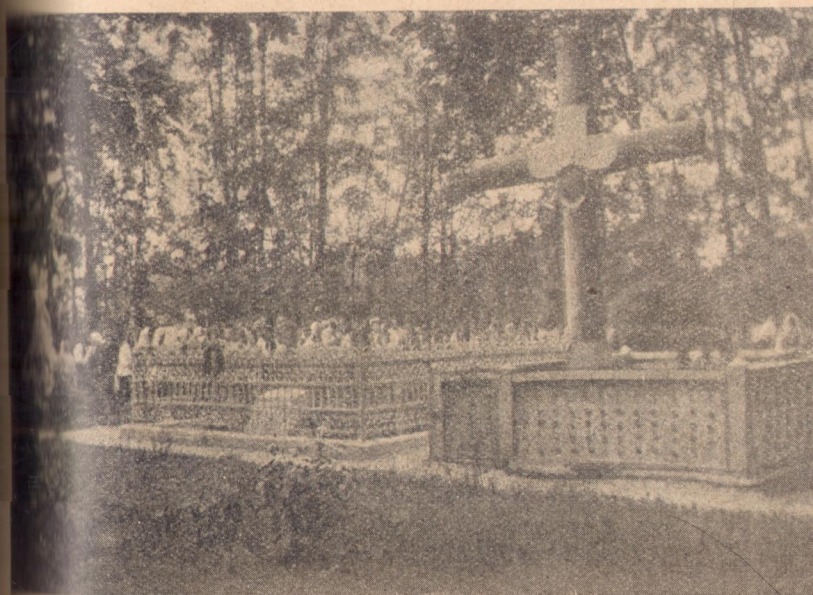
(5 серпня н. ст. 1911 року) вона й померла. Поховано її у
Мотронівці - Кулішівці поруч могили Куліша, як вона божала, але
ніхто не подбав про збереження Кулішевої спадщини й тоді
розпочалося формальне нищення—як музею, як і того всього,
що належало до нього.

До часу революції це добро ще якось зберігалось давніми при-
ятелями Ганни Барвінок, як от Ілько Дуб'янський, але коли все спле-
лося в один кривавий клубок, то очевидно було не до того. Кулішеву
спадщину знову розкидано по світу, ба, навіть знищено й цілу Матро-
нівку-Кулішівку.

Користуючись тимчасовим безладдям, хтось вирубав кленовий гай
і спустошив саму Кулішеву могилу. Десь уже аж у 1925 році
згадали про це дані приятелі Гани Барвінок і тоді цим зацікавилися
відповідні революційні установи м. Борзни, які тепер турбуються
про те, щоб зберегти Кулішеву пам'ятку. *)

Очевидна річ, що в запалі громадянської боротьби все могло
статися, але тепер, коли настала доба великої культурної відбудови,
спустошена Мотронівка-Кулішівка мусить знайти своїх опікунів. Най-
кращий засіб її збереження,—це утворення колективного госпо-
дарства, члени якого, безперечно, дбали б про могили.

*) На жаль, відомо, що де-що з Кулішевої спадщини вже
опинилося за кордоном і його охоче купують чужинці. Так, напр.,
згаданий альбом „Дружба“ опинився в 1923 році, у Львові, де потай
від Наук. Т-ва ім. Шевченка, продавав його один галичанин, що
перед тим був на Україні,—мабуть приїздив був „визволяти неньку“
і „рятувати“ цінності.

Могила П. Куліша (ліворуч з білим надгробним каменем); тепер знищена

Художній Інститут у Києві

Нарис Ів. Врони.

Утворений в наслідок об'єднання кол. Української Академії Мистецтв і Укр. Архітектурного Інститута, Художній Інститут у Києві уявляє з себе всеукраїнський ВУЗ, осередок вищої образотворчої культури і освіти на Україні. Інститут має п'ять факультетів: 1) Архітектурний, 2) Малярський, 3) Поліграфічний, 4) Скульптурно-Керамічний і 5) Художньо-Педагогічний. Поліграфічний і педагогічний факультети наймолодші в сем'ї факультетів Худож. Інституту і не мають ще всіх курсів.

Своїм державним завданням Інститут мислить як завдання підготовки вищої кваліфікації організаторської й творчо-синтетичної художньої сили для всіх ділянок т. зв. образотворчих чи просторово-матеріальних мистецтв, с.-то, для всієї суми державних, соціально-політичних і виробничо-економічних завдань, які реалізуються через художню обробку та оформлення матеріальних речей побутового й суспільно-ідеологічного призначення.

В Інституті скупчені всі найбільш видатні художні сили України. Основний кадр професури складають професори бувшої Академії Мистецтв і Арх. Інституту: брати Кричевські В. Г. та Ф. Г., Бойчук М. Л., Мелер В. Г., Крамаренко Л. Ю., Таран А. І., Кратко Б. М., Сагайдачний Є. Я., Серета А. Ф., Налепинська-Бойчук С. О., Альошин П. Ф., Риков В. Н., Колотов С. М.. Шляхом окремих запрошень і всесоюзного конкурсу за останні 1½ роки притягнуто низку цінних і видатних мистців і архітектів, як Татлін В. Є. (відомий художник-конструктор). Пальмів, Бернштейн, С. Колос, М. Козік, Шерлаїмов (скульптор), Епштейн (скульптор), графіки Усачов О. І. Плещинський, архітекти—Вербицький, Писаренко, Даміловський, Сакулін.

Запрошено ряд українських художників за кордону, як графік—Мозалевський І., історик і архітект Січинський та ін.

В методах і всій постановці мистецького виховання Худож. Інститут йде цілком новаторськими шляхами, як і в будові своїх факультетів і відділів. Старі академії—російська й закордонні—мали традиційну тріаду: архітектура, малярство, скульптура. Наш Інститут пориває з цією схоластичною і ідеалістичною традицією і будує факультети по виробництвах, пристосовуючи в такий спосіб мистецтво до реальних життєвих завдань, наближаючи його до життя й виробництва. Звідси й виховання нового радянського художника

вивченням технології, аналізу форм і формальних елементів мистецтва. Такий підход вимагає відмовлення від старої організації індивідуальних майстерень і нереходу до так зв. колективного викладання і майстерень з цілевим призначенням (як майстерня фресків, житлових будинків і т. ін.)

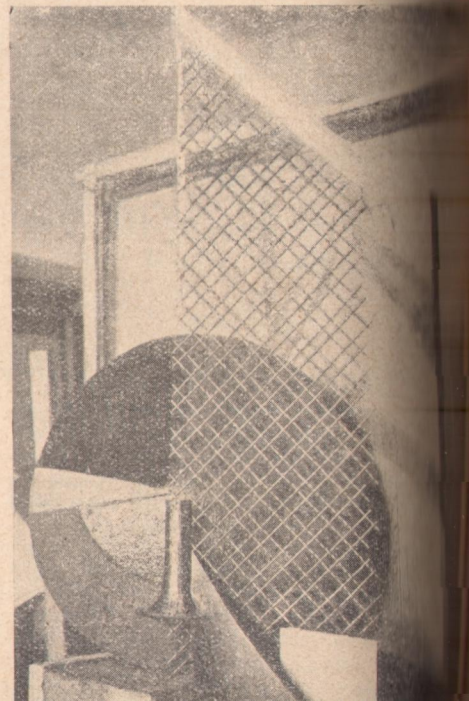
Серед існуючих в Рад. Союзі вищих художніх шкіл (Ленінград. Академія, Московський ВХУТЕМАС). Художній Інститут у Києві займає своє окреме місце, не тожне з кожною з них. З ВХУТЕМАС'ом спільного більше по лінії сміливого новаторства, шукання нових, раціональних, наукових і об'єктивних методів роботи школи. З Ленінградською Академією більше розходжень, скільки останній повертається в своїй роботі на старі академічні рейки.

За свою роботу в нових планах Худ. Інститут буде відповідати і може відповідати лише починаючи з випуска кінця 1926 р. і то не цілком (стара генерація студентів). Проте, досягнення нашої української вищої мистецької школи можна й потрібно рахувати не лише по реорганізованому Інституту, а й по кол. Академії Мистецтв, а почасти й кол. Архт. Інституту. З Академії вийшла генерація молодих художників, які вже проявили себе в різних галузях мистецького життя: сюди, насамперед, треба зарахувати школу і напрям напр., т. зв. „бойчукізму“.

З Академії вийшли такі видатні організатори нової мистецької школи, як т.т. В. Седляр і О. Павленко, і низка малярів та графіків, (І. Падалка—в Харкові, Кінарський і Хіжинський—в Ленінграді) і за

Зразок роботи образотворчої факультету Інституту

З робіт сформувального факультету Інституту

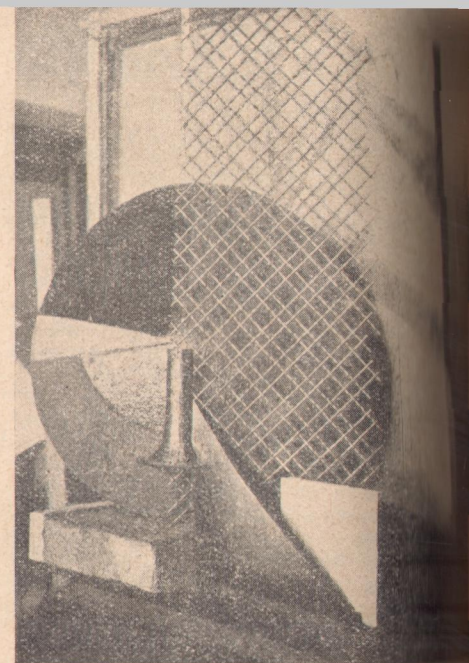
Зразок роботи скульптурного факультету Інституту. Деталь барельєфа для пам'ятника повстання саперів у Києві в 1905 році. (Роб. студ. Панасюка)

В методах і всіх постановці мистецького виховання Худож. Інститут йде цілком новаторськими шляхами, як і в будові своїх факультетів і відділів. Старі академії—російська й закордонні—мали традиційну тріаду: архітектура, малярство, скульптура. Наш Інститут пориває з цією схоластичною і ідеалістичною традицією і будує факультети по виробництвах, пристосовуючи в такий спосіб мистецтво до реальних життєвих завдань, наближаючи його до життя й виробництва. Звідси й виховання нового радянського художника мусить обґрунтовуватись науково, виходить з функціонального визначення мистецьк. фактів і аналітичного вивчення процесів і техніки художнього майстерства і мистецької техніки по різних їх видах, з

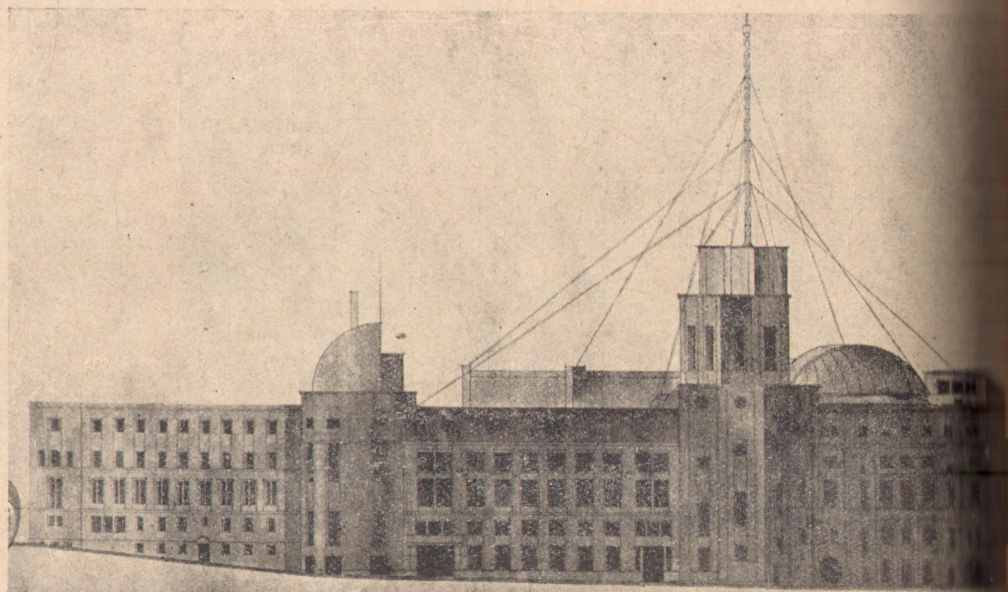
нашої української вищої мистецької школи можна й потрібно рахувати не лише по реорганізованому Інституту, а й по кол. Академії Мистецтв, а почасти й кол. Архт. Інституту. З Академії вийшла генерація молодих художників, які вже проявили себе в різних галузях мистецького життя: сюди, насамперед, треба зарахувати школу і напрям напр., т. зв. „бойчукізму“.

З Академії вийшли такі видатні організатори нової мистецької школи, як т.т. В. Седляр і О. Павленко, і низка малярів та графіків, (І. Падалка—в Харкові, Кінарський і Хіжинський—в Ленінграді) і закордоном (Лісовський та інші).

За короткий і дуже тяжкий і ненормальний для праці час маємо всеж досить солідні досягнення молоді школи, визначений вплив його на мистецьку культуру на Україні.

Підготовче завдання декоративної майстерності проф. В. Є. Татліна

Проект „Палацу Праці“ в Ростові н/Д (конкурс 1925 року, 6-та премія). Колективна робота студентів III курсу Інституту

ОТТО ЛІЛІЄНТАЛЬ—БАТЬКО АВІАЦІЇ

Нарис Андрія Касяненка

Ще вчора минуло 30 років з дня трагічної загибелі батька сучасної авіації — Отто Лілієнталь.

Тому ми вважаємо, що авіація народилась саме завдяки Отто Лілієнталю. До нього ще були такі фундаметальні спроби, як от Хенсона, Адера, Пено, Татенат, Ланглея?

Звичайно, жодне відкриття, ба навіть і таке, що становить нову епоху людства, не з'являється одразу без відповідної підготовчої роботи, попередніх спроб. Були такі спроби й винайти літальну машину. Лише бралися люде без відповідного знання справи, покладаючися виключно на свій, так би мовити, хист винахідця. Гадали просто одразу „винайти“ машину, що буде літати так саме добре, як птиця; раптово й з захопленням приступали до роботи, і коли машина не летіла або розбивалася — розчаровувалися.

Така підготовка мало кого здібна була заохотити. Навпаки, вона лише підкріплювала, що справа, коли не абсолютно неможлива, так надто важка.

Сучасне Лілієнталю оточення також мало здатне було підбадьорити. „Народжений плазувати, літати не буде“, — що його ще й зараз подекуди почути, здавався тоді мало не аксіомою. Були навіть вчені, що не тільки не змагалися проти такого твердження, а в свою чергу доводили, що літати не можна. Відомий фізик Кулон ще року 1780 подав до Паризької Академії Наук записку, де доводив, що нігде людина не зможе літати, що всі спроби наперед засуджені на невдачу й беруться за них люде лише „з цікавості“.

Коті піднесення сьоми душ 19 січня 1784 року., Йосипа Монгольфєра і його шістьох друзів знайомих на „монгольфєрі“ вгору на 1000 метрів, розбило це академічне твердження, тим часом авторитет вчених над кожним, хто лише замірявся вигадувати машину до літання.

Така була атмосфера, коли в шостидесятих роках минулого сторіччя Отто Лілієнталь ще п'ятнадцятилітнім хлопцем почав свої дослідження вивчення повітря та літання птахів. Розуміючи всі труднощі справи, відчуваючи в той же час, що літання на повітряних кулях не є єдиний спосіб розрішення проблеми літання, бо птаство, напр., літає по іншому, Лілієнталь, всупереч своїм попередникам, почав не з будування літальної машини, а вирішив спочатку шляхом спроб вивчити справу. „Наше знання про льоту птахів набагато не відповідає сучасному стану науки“ пише Лілієнталь у передмові до своєї праці „Літання птах“. „Дослідження льоту наші пішли по шляху, що не дасть жодних наслідків, бо наші знання про уміння літати, ще багато не досягли бажаної ясності. Принаймні, знання про противлення повітря так мало вивчені, що відчувається цілковита нестача найнеобхідніших даних, щоб можна було приступити до розрішення проблеми літання за допомогою математичного аналізу.“

Спостерігаючи пташиний льот, Лілієнталь доходить до висновку, що розв'язання полягає в тому, щоб дослідити й зрозуміти суть механізму льоту птахів. Він звертає свою увагу на будову крил, і цілою низкою дослідів доводить, що вигнутість крила відіграє величезну роль під час літання. Ця незначна вигнутість, що давно всім була відома, завдяки спостереженням Лілієнталь, повстала зовсім в іншому світі.

Поруч з дослідженням льоту птахів О. Лілієнталь робить численні спроби над противленням повітря і доходить до нових висновків, до нових формул. Механізм крилатої будови птахів був би незрозумілим, коли б О. Лілієнталь не пощастило додивитися, а далі й підтвердити спробами те, що коли птах б'є крилами по повітрю, то він тоді використовує значно більше противлення повітря (разів у 9-25), а ніж, як би вона повільно рухалася крилами. Свої досліді над противленням крил повітрю під ріжним кутом їх до повітряної течії, він надзвичайно яскраво графічно викреслює, малюючи спеціальну криву лінію, що й досі користуються нею всі дослідники та конструктори і що звється „кривою Лілієнталь“.

Не обмежуючись способами в лабораторії Лілієнталь переносить їх на

лі, досягаючи до 300-350 метрів. Що правда польоти ці були ще далеко не такі, як би йому бажалося: це були лише зльоти з гори косенько униз, наче на санчатах, тимчасом це були справжні польоти і Лілієнталь був першою людиною, що дійсно літала.

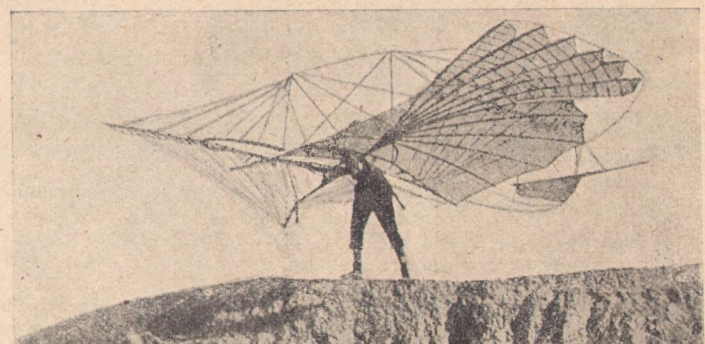
За час від 1886 по 1896 рік Лілієнталь встиг зробити понад 2.000 таких зльотів з гори вниз, і досяг такого уміння, що літав не лише в тиху погоду, а й коли був кріпенький вітерець. В останнім випадкові йому щастило іноді навіть і підноситися трохи вгору аж до високости горба, звідки, він починав свій зльот.

Літаки Лілієнталь, або як їх тепер звуть, планери, були всі балансові — себ-то стійкість їх у повітрі, а також керування ними, досягалися пересовуванням самого літуна. Літун чиплявся за поперечину і ввесь час льоту тримався на руках вільно пересовуючися чи то на одні чи на другий бік, вперед чи назад, вирівнюючи, таким чином, апарат вагою свого тіла. Щоб злетіти, Лілієнталь розгортався, біжучи з гори з апаратом в руках, і, набравши потрібної хуткості, наче зависав в повітрі, спускаючися похилим спуском униз, поки не витратиться вся височина і ноги його не торкнуться землі. Літаки свої Лілієнталь будовав дуже схожими на кажана (летючу мишу). Крила мали вигнутість від 1/12—1/18 части ширини. Поверхня крил у одноповерхових планерів була 10-15 кв. метрів, а у двоховерхових досягало 18 кв. метр.

Здавалося, що коли без двигуна він досяг майже горизонтального льоту, то з двигуном він напевне добре літатиме, Лілієнталь придумав до планера невеличкі крильця й прилаштував двигуна. Роблячи першу спробу з таким своїм аеропланом, Лілієнталь не міг опанувати вже стійкість

Отто Лілієнталь

розрішення проблеми літання, бо істатство, напр., літає по іншому, а вирішив спочатку шляхом спроб вивчити справу. „Наше знання льоту птахів набагато не відповідає сучасному стану науки“ пише Лівієнталь у передмові до своєї праці „Літання птах“. „Дослідження наше пішло по шляху, що не дасть жодних наслідків, бо наші знання уміння літати, ще багато не досягли бажаної ясности. Принаймні, протилення повітря так мало вивчені, що відчувається цілковита нестача найнеобхідніших даних, щоб можна було приступити до розрішення проблеми літання за допомогою математичного аналізу.“

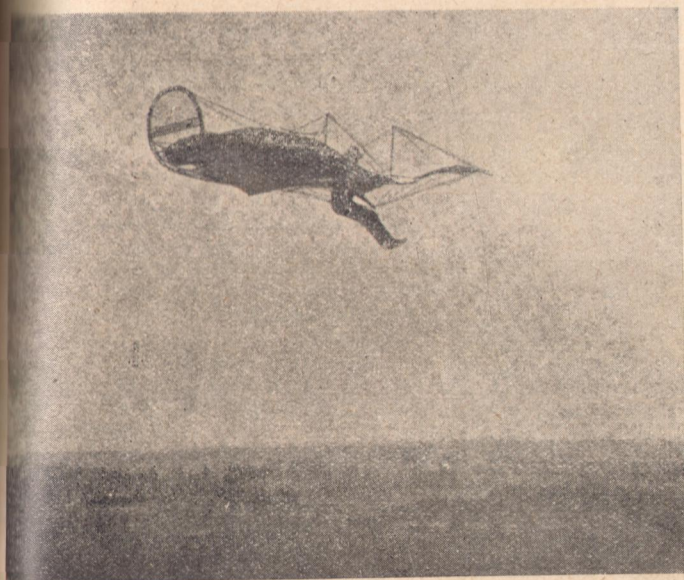
Спостерігаючи пташиний льот, Лівієнталь доходить до висновку, що розв'язання полягає в тому, щоб дослідити й зрозуміти суть механізму птахів. Він звертає свою увагу на будову крил, і цілою низкою досвідів доводить, що вгнутість крила відіграє величезну роль під час літання. Незначна вгнутість, що давно всім була відома, завдяки спостереженням Лівієнталю, повстала зовсім в іншому світі.

Поруч з дослідженням льоту птахів О. Лівієнталь робить численні спроби над протиленням повітря і доходить до нових висновків, до нових крил. Механізм крилатої будови птахів був би незрозумілий, коли б Лівієнталью не пощастило додивитися, а далі й підтвердити спробами те, що коли птах б'є крилами по повітрю, то він тоді використовує значно більше протилення повітря (разів у 9-25), а ніж, як би вона повільно рухалася крилами. Свої досліди над протиленням крил повітрю під ріжним кутим їх до повітряної течії, він надзвичайно яскраво графічно викреслює, малюючи спеціальну криву лінію, що й досі користуються нею всі дослідники та конструктори і що зветься „кривою Лівієнталю“.

Не обмежуючися спробами в лабораторії, Лівієнталь переносить їх на льотне повітря й тут одразу спостерігає, що явища відбуваються зовсім такі. Це примушує його ближче ознайомитися з будовою вітру.

Двадцять три роки, крок за кроком, уперто провадить свої спроби О. Лівієнталь, вивчаючи механізм льоту птаства, протилення повітря, структуру вітру й т. ін. і все більше опановуючи справу. Зрештою в 1889 році, зібравши й систематизувавши всі свої досліди до купи, видає фундаментальну працю „пташиний льот, як зразок літання“ (Der Vogelflug als Grundlage der Fliegekunst“).

Лише після цього він приступає до будови літальної машини. Уявляючи собі ясно справу, що не досить спроектувати навіть

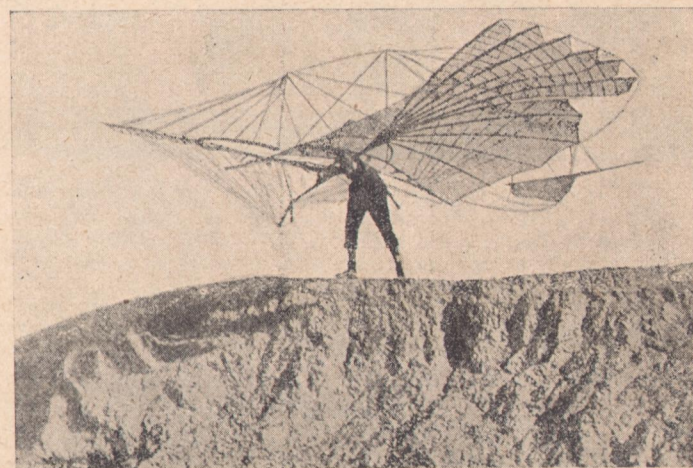
Отто Лівієнталь під час польоту на одному з своїх апаратів

10-15 кв. метрів, а у двох-поверхових досягло 18 кв. метр.

Здавалося, що коли без двигуна він досяг майже горизонтального льоту, то з двигуном він напевне добре літатиме, Лівієнталь приробив до планера

невеличкі крильця й прилаштував двигуна. Роблячи першу спробу з таким своїм аеропланом, Лівієнталь не міг опанувати нову вже стійкість його, упав і убився на смерть.

Це сталося 10 серпня 1896 року в Коленберзі біля Штетьна. Але цей нещасливий випадок вже не міг затримати надовго переможний віліт людини в повітряні простори. Уперта праця Лівієнталю впродовж 30 років не пропала марно для людства: він дав метод, він встановив цілу низку наукових даних, він збудував літальну машину і сам показав, як на ній літати

Один з апаратів Отто Лівієнталю. Кінці крил можуть махати за допомогою особливого приладдя, зробленого Лівієнталем.

От чому смерть його не тільки не спинила, а навпаки, наче підштовхнула багатьох нових дослідників. З'явилася ціла школа наслідувачів Лівієнталю: Гуго Етріх в Австрії, Фербер у Франції, Пільчер у Англії, Шанют, Герінг і Райти у Америці, користаючися методом та дослідами Лівієнталю, починають гарячково провадити свої спроби, і ледве минуло 7 років зо дня трагічної загибелі його, як брати Райти переможно вилітають в повітря на своєму аероплані (17 грудня 1903 року).

Нині на 30-ти літню роковину смерті Лівієнталю ми вже спостерігаємо колосальний розвиток авіації: аероплани вже облетіли навколо світу, кілька раз перелітали Атлантичний океан, без зупинки перелітають з Парижу аж до Омську, тримаються по 45 годин в повітрі, літають з хуткістю мало не 500 км. за годину (486 км. за год).

На планерах, що на них 30 років тому назад Отто Лівієнталь міг літати ледве кілька секунд, зараз на них трималися більше 12 годин (12 г. 6 хв. 25 сек.) без пасажера і з пасажиром 9 г. 21 хв. (Рекорди, встановлені німецьким планеристом Шульцем).

Цей зріст, розвиток та блискучі успіхи сучасної авіації, що виросла лише з досвідів та методів Лівієнталю, ще яскравіше підтверджує справедливість його шляху і значіння його праці для народження авіації.

Тому той весь світ визнав Лівієнталю за справжнього батька сучасної світової авіації.

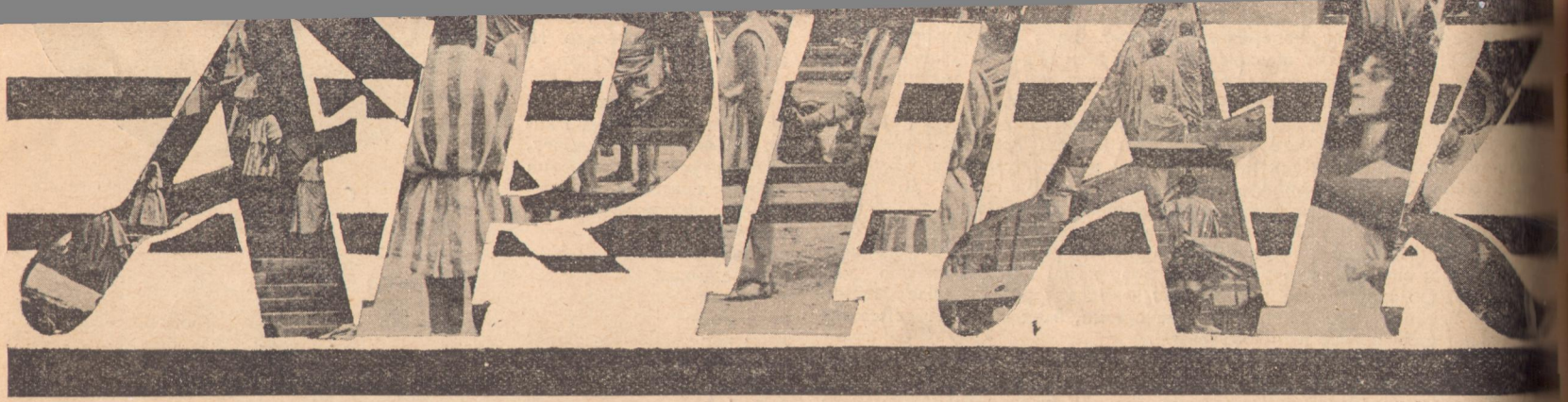
На Одеській кіно-фабриці режисер Мухтін-бей, запроханий недавно на роботу зза кордону, працює над постановкою великої історичної картини, що малює повстання рабів під проводом Спартака. Подія ця, не вважаючи на її історичну важливість, мало відома нашому глядачеві. Це й спонукало ВУФКУ інсценувати цей великий епізод з тої доби.

Не вважаючи, однак, на те, що сам матеріал вдячний для кіна, постановка цієї картини дуже важка.

Фільма малює добу старого Риму, Риму першого століття до Р. добу його передімперського розцвіту.

Автори сценарія—Гео Шкурупій та Гальперин—правильно поставили до переробки матеріялу в сценарій, зосередивши майже всю увагу на центральних персонажах—ватажках повстання та учасниках його. При цьому „нагрузили“ їх досить великим „багажем“, щоб глибше й виразніш показати силу жадання рабів визволитися з неволі.

На Одеській кіно-фабриці режисер Мухтін-бей, запроханий недавно на роботу зза кордону, працює над постановкою великої історичної картини, що малює повстання рабів під проводом Спартака. Подія ця, не вважаючи на її історичну важливість, мало відома нашому глядачеві. Це й спонукало ВУФКУ інсценувати цей великий епізод з тої доби.

Не вважаючи, однак, на те, що сам матеріал вдячний для кіна, постановка цієї картини дуже важка.

Фільм малює добу старого Риму, Риму першого століття до Р. добу його передімперського розцвіту.

Автори сценарія—Гео Шкурупій та Гальперин—правильно поставили до переробки матеріялу в сценарій, зосередивши майже всю увагу на центральних персонажах—ватажках повстання та учасниках його. При цьому „нагрузили“ їх досить великим „багажем“, щоб глибше й виразніш показати силу жадання рабів визволитися з неволі.

Постановка картини була трудною, тим, що треба було дати не халяву, а правдивий художній історичний образ такої далекої від нас доби. Ця трудна робота вимагала до того й великих коштів.

Керувати історичною частиною постановки дирекція фабрики запрохала знавця римської доби—академіка Варнеке.

Не вважаючи на всю складність і трудність роботи, картина, завдяки старанній проробці всіх дрібниць, виходить швидко і незабаром буде скінчена.

Панування Риму ширилося далеко за межі Італії. Йому належало майже не півсвіту. Багато народів підкорили йому і поневолив, багато їх стали рабами вільних римських громадян...

Розбещений Рим бенкетує, гуляє. Багаті патриції тішаються танцями півголих танечниць, боем гладіаторів, наwerbованих з рабів. Найгірше з гладіаторів було те, що товаришів доводилося вбивати товариша, на покійного буйній юрбі.

Сула—державець Італії і жорстокий римський диктатор—вже кілька днів під ряд тішить народ веселими видовищами. Юрби народу зійшлися до Колізею й чекають бою гладіаторів. А в цей час в непривітній таверні п'яні нери похоронної, понурі, смутні, гладіатори прощаються один з одним. Вони засуджені на смерть, через кілька хвилин вони, на бажання жаданого на видовище юрби, мусять їстати в рогами і вбивати один одного на розваги її.

Схід сонця

Оргія в Сулі

Валерія закохана в Спартак, він їй сподобався своєю силою й сміловістю. Але Спартак має боротися за визволення. Він відкидає Валерієне кохання. Валерія розлютована зухвалістю раба. Вона нахвалється помститися йому.

Час минав. Раби, під проводом Спартак, готувалися до боротьби з гнобителями. Сула, під час катування одного з непокірних йому — Гранія — вмірає від припадку гніву.

Минуло, після смерті Сулиної, кілька літ. Спартак за цей час устиг організувати рабів і гладіаторів.

Довідавшись про небезпеку, консул го-

Орґія в Сулі

Валерія закохана в Спартак, він їй сподобався своєю силою й сміловістю. Але Спартак має боротися за визволення. Він відкидає Валерієне кохання. Валерія розлютована зухвалістю раба. Вона нахваляється помститися йому.

Час минав. Раби, під проводом Спартак, готувалися до боротьби з гнобителями. Сула, під час катування одного з непокірних йому — Гранія — вмірає від припадка гніву.

Минуло, після смерті Сулиної, кілька літ. Спартак за цей час устиг організувати рабів і гладіаторів.

Довідавшись про небезпеку, консул го-

Сула чує слова патриція Гранія..

Ось в'єстуні засурмили в сурми. Поділившись на дві групи, гладіатори починають битися. Арена занята кров'ю, живих гладіаторів усе меншає. Юрба аж реве з утіхи. Серед борців на арені особливо визначається один гладіатор — фракієць. Його ще ціла вся зброя й щит... Ось він зостається на арені тільки один... Юрба навіжено плеще...

— Волю, волю хороброму Спартаківі! — гукають з амфітеатру. Сула змолвлює на це: „Спартак заробив цю волю“.

Спартак вільний... Коли його товариші безнадійно говорять про свою долю, він каже їм, що гладіатори битимуться не тільки на покіх римлян, але й за волю усіх пригноблених.

Разом із Спартаком взято було в полон і його сестру Мірцію. Мірція кохав одного з Спартакових товаришів — Арторикса.

Спартак зроблено вчителем Сулиної школи гладіаторів.

В Сулі бенкет. Зійшлося багато гостей. Сула збирається тут же в палаці зробити бій гладіаторів. Серед гладіаторів, що прийшли, Мірція бачить Спартак й Арторикса.

Збентежена, вона прохає Валерію (Сулину дружину) врятувати брата й милого. Валерії вдається врятувати їх.

Мірція, йдучи на орґію до Сули здибує Спартак.

тує військо легіонерів до бою. Рада гноблених мобілізує сили рабів, стягає їх на Везувій, відти має початися війна.

Жебрак біля палацу Сули. Ліворуч Сула—державець Італії.

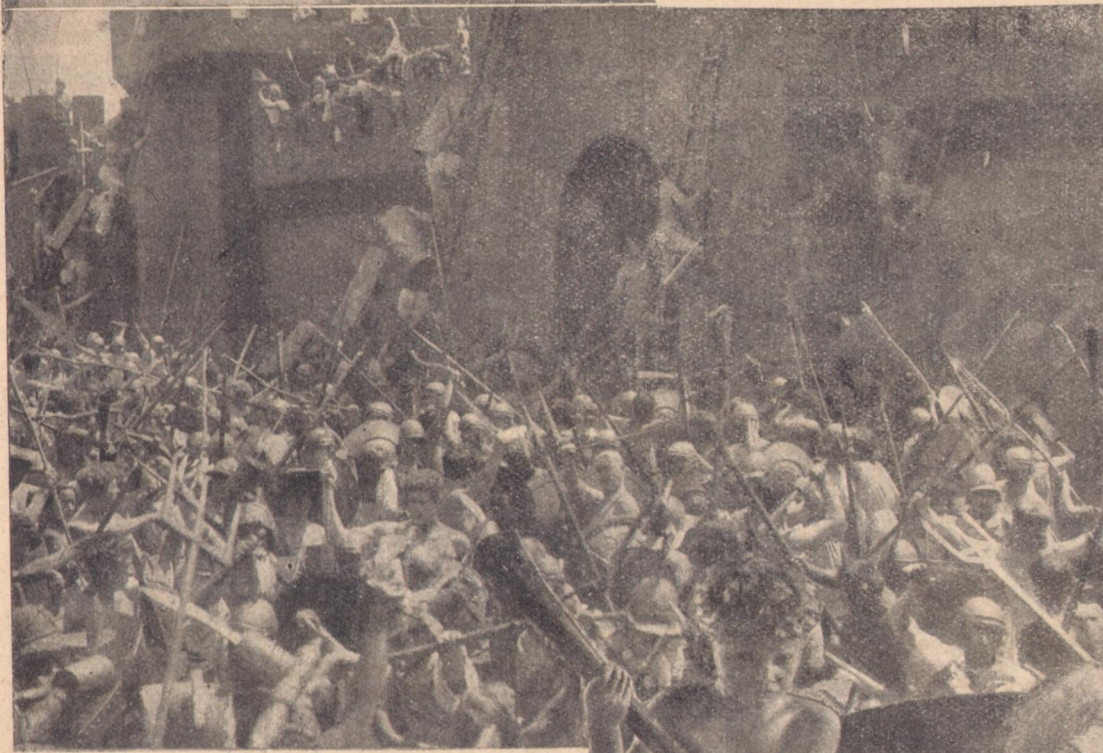

хто з них не розуміє остаточної мети повстання, боротьби. Переможці п'ють та гуляють, а ці на руку римлянам. Спартова армія розпадається все дужче й дужче у гульні й погрозі. Спартак відчуває, що це може призвести до його загибелі, але, сп'янілий від перемог, все таки вірить в щастливий кінець. А тим часом його армія все дужче занепадає. Люде, яких підсилюють римляне, всіма силами розкладають її.

Валерія, пробравшись у Спартаків табір, пропонує Спартаківі здатися, обіцяючи йому це високу посаду. Спартак рішучо відмовляється стати зрадником... Рабам один вибір—воля або смерть.

В останім бою перемогли римляне. Всі вони вкриті трупами повстанців. Спартак і Арторікс падають, вражені дротиками і одночасно з цим падає Спартаків прапор на землю.

Бій гладіаторів з легіонерами

Школу гладіаторів—цей чільний відділ повстанців, оточують легіонери. Спартакові щастить, в убранні легіонера, пробратися в школу. З школи гладіатори гадають рушити до арсеналу по зброю. Втративши в нерівній бою з озброєними легіонерами сотні вбитих, Спартак з відділами гладіаторами нападає на склад зброї. Повставші раби підпалюють палаци патрицій. Раби, жінки й діти втікають стежками на Везувій.

Валерія й Мірція, лишившись в Римі, далі ведуть роботу серед рабів. Сили повстанців ростуть. До них пристали Валеріїни раби з Мірцією на чолі. Валерія підмовляє сенатора Креса негайно виступити проти Спартака.

Після невдалих нападів римських легіонерів на Везувій, порішили взяти рабів голодом, одрізавши їм дорогу якою можна було спускатися з гори.

Спартак, кидається, як лев у клітку, шукаючи виходу з лабетів. Вихід знайдено й 70.000-на армія рабів бере місто за містом. Раби святкують свою перемогу. Але, б'гато

хто з них не розуміє остаточної мети своєї боротьби. Переможці п'ють та гуляють, а не на руку римлянам. Спартова армія розпадається все дужче й дужче у гульні й погори. Спартак почуває, що це може призвести до гину, але, сп'янілий від перемог, все таки вірив в щастливий кінець. А тим часом його армія дуже занепадає. Люде, яких підсиляють римляне, всіма силами розкладають її.

Валерія, пробравшись у Спартаків табор, пропонує Спартакові здатися, обіцяючи йому це високу посаду. Спартак рішучо відмовляється стати зрадником... Рабам один вибір—воли і смерть.

В останній бою перемогли римляне. Все йовище вкрите трупами повстанців. Спартак і Арторикс падають, вражені дротиками і часно з цим падає Спартаків прапор на наметі.

Вгледівши вбитих Спартака й Арторикса Мірція божеволіє. Вигукнувши прокляін римлянам, вона падає на меч поруч з Арториксом.

Оце короткий зміст картини, лібрето передати дуже важко.

Картину знімає оператор Гольдт. Архитектурно-художнє оформлення—художника Бальгерца.

В головних ролях фотографуються артисти Лярів, Бродська, Лисевицька, Минин, Васько Людвинський, Осташевський і інші.

Смерть Спартака

ДО РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ПРАЦІ

Нарис Г. Шпітерса.

Будинки—яких тисячі у Харкові. Два поверхи й підвал. Ніяких архітектурно-конструктивних особливостей нема і в середині цього дому. Його можна хоч і зараз же повернути на кімнати звичайного житла, переробляючи нічого.

Потім, в стінах цього будинку, де монотонно стука „Ундервунд“, де пишуться цифрами певні рубрики бухгалтерських книг, де десятки людей зайняті роботою, що нагадує канцелярсько-чертьожну, — утворилися основи найпродуктивнішої і взагалі найкращої організації людської праці. Основи раціоналізації процесів праці утворюються тут з тією швидкістю, якої здобувається здебільшого поза стінами Інституту: коло варівки в горні заводу, в аудиторії робфаку, в крамниці Церобкоопу, коло фінвідділу, під дахом сільради, на полях степової України...

Чому? Річ ось в чому...

Визначеність ідей раціоналізації праці, які виникли в Інституті або в іншому куточку нашої країни, перевіряється дослідом в близькій до цих ідей обстановці. З даних же дослідів утворюються науково-дослідні основи майбутніх заходів того чи іншого типу в масовій практиці.

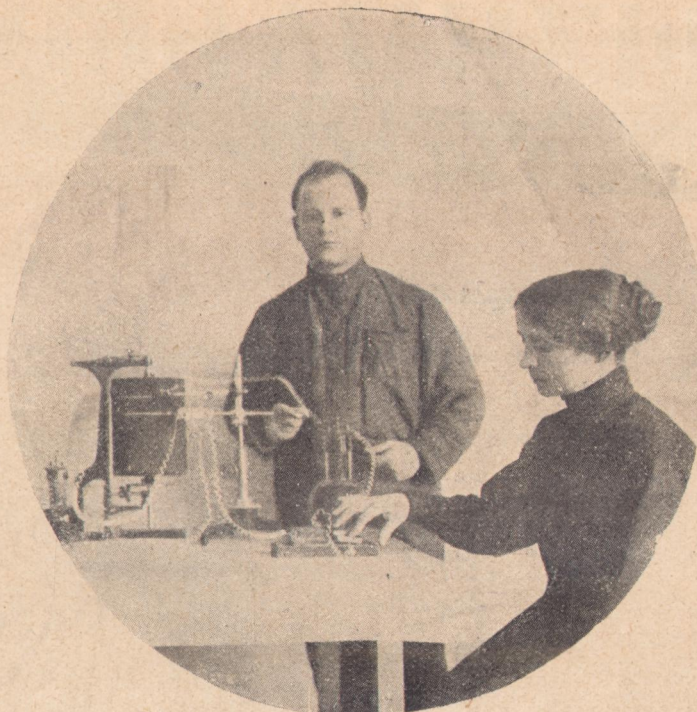
Щоб познайомити читачів з характером діяльності Всеукраїнського Інституту Праці (ВУІП), звернемося до прикладів.

* *

Перед вами—таблиця під назвою „Схема прийому врівняльного збору Ф. В.“ Придивіться уважно до неї. На цій діаграмі схематично змалювані такі явища: платільник податку, що стояв в черзі на вулиці 2—3 години, чекаючи далі ще 3—4 години в другій черзі—біля платіжної каси. Він приймає 5 інстанцій: бухгалтер, „журналіст“, конторщик, контролер, що примушені щодня працювати позачергово, звільняючи касу. Так щомісячно, роки три тому, велися класові операції в Харківському фінвідділі. Цьому бюрократизмові було положено кінець дослідженнями ВУІП'у. Після досліджень, при тому ж самому складі фінвідділовського персоналу, при тому самому темпі роботи, замість 5-ти інстанцій залишено тільки двоє: бухгалтера-приймача й касира. Замість трьох бланків (оклад, заява, квитанція)—залишився один розривний бланк. Через це час персоналу, що він віддавав кожному платільщику, зменшився з 50 сек. до 2 хвилин. Мало того: замість кількох годин дозидання, стало коло десяти хвилин*).

Ніжє цілком зрозуміло, що завівши таке спрощення в масу касових операцій на території всієї країни, держава що-року зекономить десятки мільйонів карбованців. А таких спрощень, як те, про яке ми тільки що говорили, ВУІП досяг багатьох.

Роботу в цьому напрямку веде відділ „Організаційного аналізу“ завдання цього відділу стане досить зрозумілим, коли ми загадаємо собі теми, які розробляє відділ:

Випробування на посаду машиністки за допомогою кімографа.

займає величезний своїм значінням і розміром проект заведення в УСРР рілляницької промисловости. Проект цей, по всебічному обміркуванні в численних установах, дістав похвалу від ЦК КП(б)У, РНК УСРР і інших вищих органів. Не сьогодні—завтра Наркомзем на підставі його почне організовувати рілляничо-промислове спробне господарство. Значіння проекту ось в чому:

Автор його — директор Інституту Ф. Р. Дунаєвський доводить, між іншим, що „механічне господарство не вигідне на дрібних участках і надзвичайно вигідне на великих, що забезпечують цілковите використання машин і праці їх“. Відповідно до цього, проф. Дунаєвський, не раз провіреними підрахунками, потверджує, що „загалом і в середньому“ механізація великого рілляничого господарства дасть змогу „оплачувати з першого врожаю все своє устаткування і далі—давати 100% прибутку на рік“. Автор запевняє, що заведення рілляничої промисловости в степовій смузі нашої країни і неминучий наслідок цього—інтенсифікація сільського господарства взагалі,—на тій самій території збільшать огульний прибуток степової країни більш, ніж на мільярд карбованців.

* *

Тепер увагу—Психологічному відділу ВУІП'у.

В двох маленьких його кімнатах встановлено спеціальні апарати для виявлення швидкості реакцій на різні зовнішні впливи. Ці установки сконструйовано ВУІП. Досліди з ними провадяться недавно. Вони, поки що, ще не виходять з лабораторно-підготовчої стадії. Заведення цих апаратів в царину работ Інституту є одним з серйозніших додаткових удосконалень досить складного комплексу способів вказати кожній особі таку професію, яка найбільш підходить до його фізичних і розумових даних і в якій, значить, він міг би досягти найбільшого успіху. Тут не місце пояснювати, якими саме способами користується Інститут в цій царині—в справі так званої професійної орієнтації Пригадаємо лише, що в числі способів іспитів.

при тому самому темпі роботи, зміст 5-ти інстанції залишено дві: бухгалтера-приймача й касира. Замість трьох бланків (окладка, заява, квитанція)—залишився один розривний бланк. Через цей час персоналу, що він віддавав кожному платільщику, зменшився на 50 сек. до 2 хвилин. Мало того: замість кількох годин дозидання, стало коло десяти хвилин*).

Уже цілком зрозуміло, що завівши таке спрощення в масу касових операцій на території всієї країни, держава щороку зекономить десятки карбованців. А таких спрощень, як те, про яке ми тільки що говорили, ВУП досяг багато.

Роботу в цьому напрямку веде відділ „Організаційного аналізу“ і завдання цього відділу стане досить зрозумілим, коли ми загадаємо теми, які розроблює відділ.

Випробовування телефоністок. Фонограф запустив, телефоністки викреслюють.

Зробити план господарського розвитку району—це одна тема. Вона належить до правління складення конкретно-раціонального плану багатьох сільських місцевостей.

Ця тема—раціоналізація торгу. За об'єкт вивчення використано фактичну роботу крамниць і складів державно-кооперативних торговельних організацій. Серед них, що чекають розробки в цій справі, є план Інституту намічає: поліпшення обслуговування споживачів, поліпшення пропускної спроможності торговельних одиниць, поширення кола покупок... Обов'язково, можна сказати, винятково, це в науково-дослідницьких роботах ВУП.

На жаль, через недостатню дбайливість адміністрації фінвідділу, не можна було цього поліпшення мати в чистому виді.

вищих органів. Не сьогодні—завтра Наркомзем на підставі його почне організовувати рілльничо-промислове спробне господарство. Значіння проекту ось в чому:

Автор його—директор Інституту Ф. Р. Дунаєвський доводить, між іншим, що „механічне господарство не вигідне на дрібних участках і надзвичайно вигідне на великих, що забезпечують цілковите використання машин і праці їх“. Відповідно до цього, проф. Дунаєвський, не раз провіреними підрахунками, potwierджує, що „загалом і в середньому“ механізація великого рілльничого господарства дасть змогу „оплачувати з першого врожаю все своє устаткування і далі—давати 100% прибутку на рік“. Автор запевняє, що введення рілльничої промисловости в степовій смузі нашої країни і неминучий наслідок цього—інтенсифікація сільського господарства взагалі,—на тій самій території збільшать огульний прибуток степової країни більш, ніж на мільярд карбованців.

***

Тепер увагу—Психологічному відділу ВУП'у.

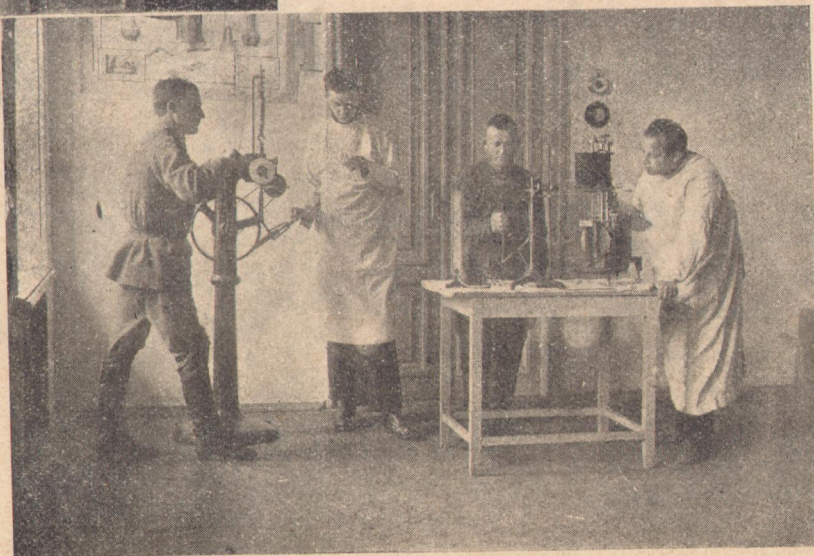
В двох маленьких його кімнатах встановлено спеціальні апарати для вивчення швидкості реакції на різні зовнішні впливи. Ці установки сконструйовано ВУП. Досліди з ними провадяться недавно. Вони, поки що, ще не виходять з лабораторно-підготовчої стадії. Заведення цих апаратів в царину работ Інституту є одним з серйозніших додаткових удосконалень досить складного комплексу способів вказати кожній особі таку професію, яка найбільш підходить до його фізичних і розумових даних і в якій, значить, він міг би досягти найбільшого успіху. Тут не місце пояснювати, якими саме способами користується Інститут в цій царині—в справі так званої професійної орієнтації Пригадаємо лише, що в числі способів іспиту, хисту даної особи велике значіння надається особливим задачам—„тестам“, для вирішення яких треба, в певну одиницю часу, певний ступінь уваги пам'яті, сили уявління, спритности та інших елементів розумової діяльності.

***

Кілька слів про Фізичну лабораторію.

Ось одне з характерних явищ в її роботі. Дівчині, яку випробовують, наприклад, на посаду машиністки або телеграфістки, пропонується швидко вдарили пальцями по клавішах. Кожний удар через електро-магнітний одмітчик залишає слід (реєструється) на особливому циліндричному приладі—кімографі, що крутиться. Одночасно на цьому ж таки приладі—в десятих частках секунди—відмічається момент удару. Спосіб цей дає можливість помітити частоту імпульсів, які головний мозок встигає послати м'язам, іншими словами, цей спосіб дає можливість визначити міру втоми.

Серед багатьох апаратів, струментів і реактивів, що стоять в двох великих кімнатах фізіологічної лабораторії, ви, безперечно, звернете увагу на такі прилади, як аероенергограф,—для дослідження роботи м'язів кисти, спеціальний ергограф—для вивчення функцій м'язів, що йому жують та ще де-які. Більшість таких приладів призначено для розробки методів дослідження витривалости людського організму. Роботу в цій лабораторії керує один з видатних світових вчених—проф. В. Я. Данілевський.

Випробовування на трудсву витривалість за допомогою колеса еростата

ФІЗКУЛЬТУРА

ТА СПОРТ

Спортивне стріляння

Комсомольський, профспілковий, клубний актив і звичайно вже й фізкультурники дружно взялися за організацію стрілкового спорту. Майже немає вже більш-менш великих клубів, де б не було стрілкового гуртка. Їх утворюються навіть безпосередньо по заводах, підприємствах, установах.

Майже весь гурток в зборі... Чекають тільки керівника. А не терпиться:—цікаво нові рушниці, що купив клуб, випробувати.

„Геко“—ловка іграшка—мабуть і стріляти з нього приємно.

— Товариші, сьогодні ми пробуємо нові німецькі малокаліберні рушниці Геко.—Кожний має зробити три постріли. Староста викликає по черзі.

Другий, третій постріл—один в один.

Другий на черзі слюсар Іван Онисимович—з демобілізованих. Всю молодість на фронтах провів. Він би не вмів стріляти? А ось бач, теж в гурток записався.

Харків—Севастополь на велосипеді

Троє харківських фізкультурників т.т. Третьяков, Чирний і Сви́стунів задумали зробити пробіг на велосипеді з Харкова до Севастополю. Сказано—зроблено. Недовго збиралися і 7-го липня на Радянській площині їм було дано старт. Задача нелегка була перед ними, а тут ще найшлися скептики—„Куди вам? Все одні доїдуть... хіба що до Мерефи?“

В перший день „відмахали“ небагато. Заночували в Безпалівці. На другий день зупинилися в Юр'ївці, де їм сім тяжко прийшлося на третій день подорожі. Дивовижний обложний дощ зробив з шляху страшну грязюку. Їхати було майже неможливо. Четвертий день приніс цілком неприємний сюрприз—у Сви́стунів порвалася втулка. Справити було ніде і довелося проситися з товаришами, відмовившись від дальшого поїзду. Пролетіло ще два дні. Через Сиваш—по головах боїв—в'їхали велосипедисти в Кримську публіку. Останній день... Біюк-Ондар-Курний і Чирний Симферополь і далі шосе на Севастополь.

С. Панаєв

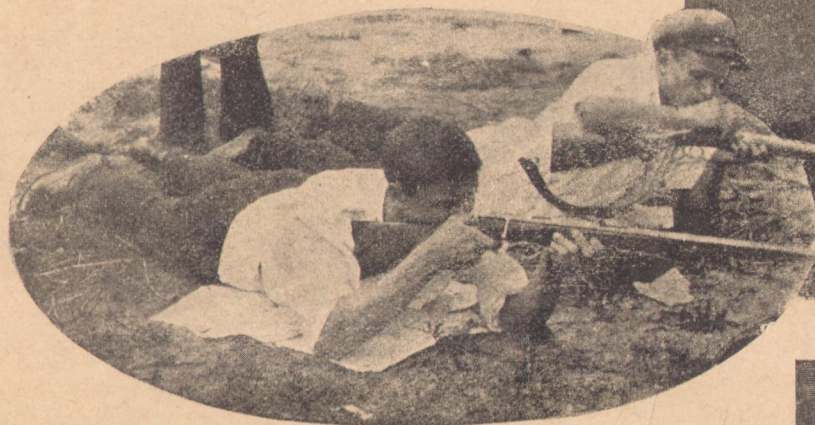

ляти з нього приємно.

— Товариші, сьогодні ми пробуємо нові
німецькі малокаліберні рушниці Геко.—Кож-
ний має зробити три постріли. Староста викликає по черзі.

Другий, третій постріл—один в один.

Другий на черзі слюсар Іван Онисимович—з демобілі-
зованих. Всю молодість на фронтах провів. Він би не вмів
стріляти? А ось бач, теж в гурток записався.

Спорт у них

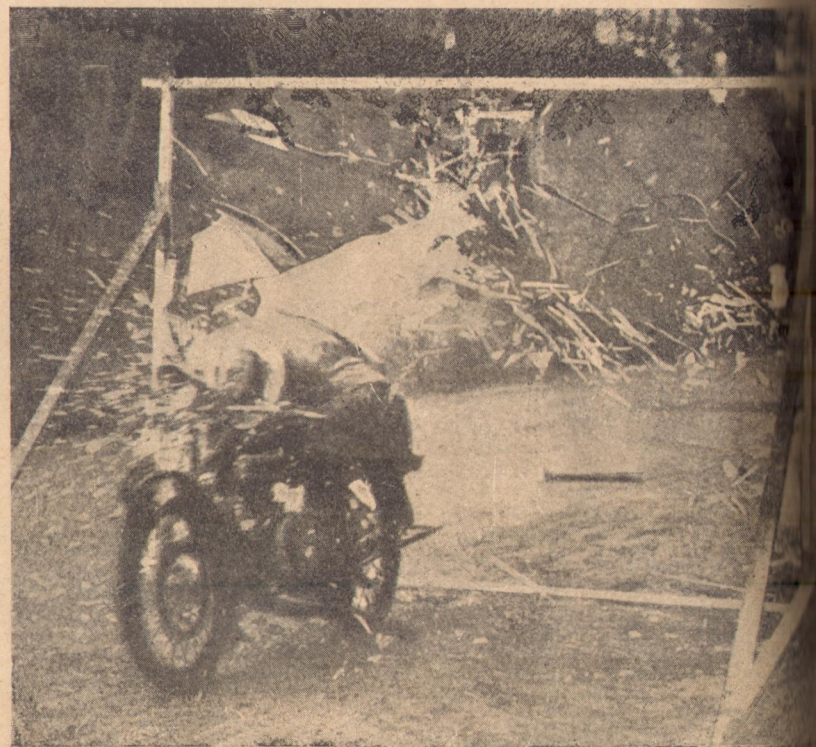
Трюки, ексцентрики, еквілібристика на аеропланах у повітрі, все що
лоскоче притупілих, освинілих буржуа—зараз витискує на заході нор-
мальний спорт здоровий гумор, паскудить сцену й кіно. Звичайно, аме-
риканські мільярдери не ризикуватимуть своїм „дорогоцінним здоров'ям“
й наймуть за гроші, і спотсмена, і атлета, і кіно-актора.

А потім захоплюються від напруження нервів, від насолоди, коли
в повітрі на двохсот-метровій вишині з літака на літак перескакує екві-
лібрист й під загрозою для життя робить свої трюки. А буває раптом
зірветься... і шматки м'яса, купа кисток... бо буржуа платить і за
свої гроші вимагає „справжнє видовисько“.

Ось славнозвісний бокс, коли за той самий грошовий приз двоє лю-
дей торощать один другому кістки, крутять в'язи, геть в юшку роз-
бивають пики. А іноді буває й смерть на арені.—А буржуа аж ірже від
насолоти... за свої ж бо гроші.

На фотографії показано яким „справжнім видовиськом“ ціка-
виться сучасна Америка. Кіно-актор Гарі Лорен бере мотоциклом розгон
і власною головою, та чи з власної ініціативи,—торощить грубе, віт-
рини́н скло.

Л. О.

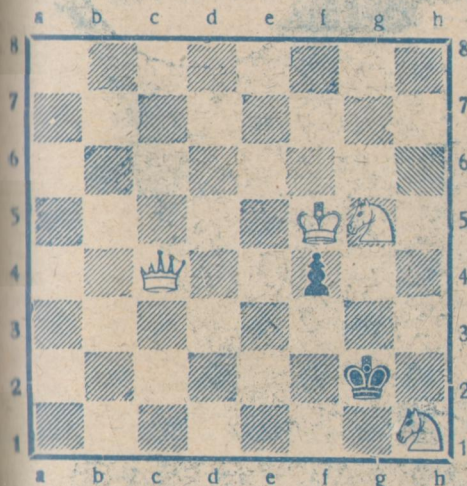

Гарі Лорен на мотоциклі власною головою трощить грубе скло.

ШАХИ та ШАШКИ

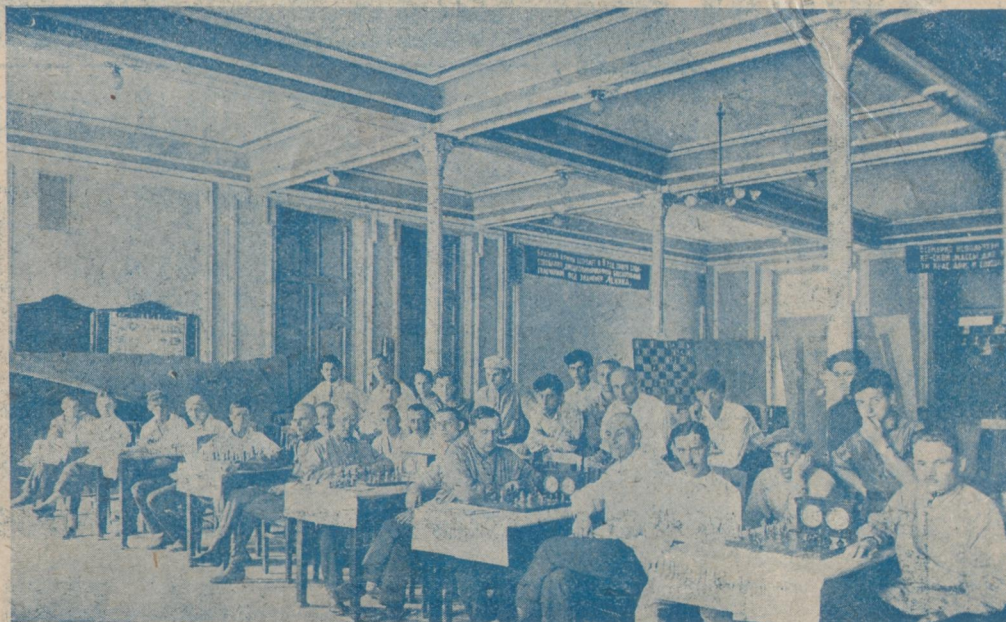
Задача № 32. А. Савінська

Білі—Кр f5 Фc4 Кd5, h1 (4)

Чорні—Кр g2 п. f4 (2)

Мат за 2 ходи.

Шаховий матч Ростов н/Д.—Харків 26-27 червня у Ростові (з правого боку): Григоренко (Х)—Піменов (Р),—Дор Дідріхсон (Р),—Алехін (Х),—Бурмістров (Р),—Янушпольський (Х),—Іванов (Р),—Кіріллов (Х),—Семігановський (Р),—Попович (Х),—Соколов (Р),—Шаніро (ХПЗ).

Партія № 46.

Неправильний початок.

Відиграна 26 червня 1926 р у Ростові н/Д на матчі Ростов—Харьков.

Білі—Д. Д. Григоренко—Харків. Чорні—Я. Піменов—Ростов.

d2—d4	c7—c5	23.	T f2—g2	T b6—b3
d4—d5	g7—g6	24.	K f3—d2	a4—a3
g2—g3	C f8—g7	25.	K d2 : b3	T b8 : b3
C f1—g2	d7—d6	26.	b2 : a3 ³⁾	T b3 : c3
c2—c4	C c8—d7	27.	Ф e2—b2	T c3—f3
K b1—c3	K g8—h6 ²⁾	28.	C f1—e2	Ф a6—a5
e2—e4	K h6—g4	29.	T e1—d1	Ф a5—c3
h2—h3	K g4—e5	30.	C e2 : f3	Ф c3 : f3
Ф d1—e2	f7—f6 ²⁾	31.	T d1—e1	f6—f5
f2—f4	K e5—f7	32.	Ф b2—b8+	K c7—e8
K g1—f3	K b8—c6	33.		

Партія № 47.

Дебют ферзевих пішаків.

Відиграно 27 червня 1926 р. у Ростові н/Д на матчі Ростов—Харків

Білі—Г. А. Бурмістров—Ростов. Чорні—І. Л. Янушпольський—Харків.

1.	d2—d4	d7—d5	13.	K e5—f7+	T f8 : f7
2.	K g1—f3	K g8—f6	14.	Ф b3 : f7	e4 : f3
3.	c2—c+	e7—e6	15.	g2 : f3 ¹⁾	Ф d8—d7
4.	K b1—d2	b7—b6	16.	Ф f7—h5	c5 : d4
5.	c4 : d5 ²⁾	e6 : d5	17.	e3 : d4	Ф d7—e6+
6.	e2—e3	c7—c5	18.	K p e1—d1	C c8—d7
7.	K f3—e5	C f8—d6	19.	T h1—e1	Ф e6—g8
8.	K d2—f3 ²⁾	0—0	20.	T a1—c1	K b8—c6
9.	C c1—d2	f6—g6	21.		

Партія № 46.

Неправильний початок.

Відіграна 26 червня 1926 р у Ростові н/Д на матчі Ростов—Харьков.

Білі—Д. Д. Григоренко—Харків. Чорні—Я. Піменов—Ростов.

d2—d4	c7—c5	23.	T f2—g2	T b6—b3
d4—d5	g7—g6	24.	K f3—d2	a4—a3
g2—g3	C f8—g7	25.	K d2 : b3	T b8 : b3
C f1—g2	d7—d6	26.	b2 : a3 ³⁾	T b3 : c3
c2—c4	C c8—d7	27.	Ф e2—b2	T c3—f3
K b1—c3	K g8—h6 ²⁾	28.	C f1—e2	Ф a5—a5
e2—e4	K h6—g4	29.	T e1—d1	Ф a5—c3
h2—h3	K g4—e5	30.	C e2 : f3	Ф c3 : f3
Ф d1—e2	f7—f6 ²⁾	31.	T d1—e1	f6—f5
f2—f4	K e5—f7	32.	Ф b2—b8+	K c7—e8
K g1—f3	K b8—a6	33.	e4 : f5	Kp g8—f8
0 : 0	Ф d8—c8	34.	Ф b8—b7	C g7—c3
Kp g1—h2	0—0	35.	T e1—e2	K e8—f6
C c1—d2	K a6—c7	36.	g4—g5	C d7 : f5
T a1—e1	a7—a6	37.	Ф b7 : e7+	Kp f8—g8
a2—a4	T a8—b8	38.	Ф e7—e3 ⁴⁾	Ф f3 : e3
a4—a5	b7—b5	39.	T e2 : e3	K f6—e4
a5 : b6	T b8 : b6	40.	T g2—e2	K f7 : g5
C d2—c1	a6—a5	41.	f4 : g5	C c3—e5+
T f1—f2	Ф c8—a6	42.	Kp h2—g2	K e4—c3
C g2—f1	a5—a4	43.	T e3 : e5	Чорні здалися.
g3—g4	T f8—b8			

1) Чорним слід було вести гру на ферзевому флангові—граючи a6—c7, a7—a6, T a8—b8, b7—b5 і т. д.

2) Чорні підготовляють місце для відступу коня, бо загрожує f2—f4.

3) Цікава жертва фігури, білі одержують дві фігури за туру, але в них немає атаки.

4) Білі могли б брати коня на f6, бо після 38... Ф h3+ 39. Kp g1 f1+ 40. C e3 Ф h6 41. C : d4 c : d 42. Ф e8+ Ф f8 43. Ф d7 і партію чорних програна.

Партія № 47.

Дебют ферзевих пішаків.

Відіграна 27 червня 1926 р. у Ростові : /Д на матчі Ростов—Харків

Білі—Г. А. Бурмістров—Ростов. Чорні—І. Л. Янушпольський—Харків.

1.	d2—d4	d7—d5	13.	K e5—f7+	T f8 : f7
2.	K g1—f3	K g8—f6	14.	Ф b3 : f7	e4 : f3
3.	c2—c4	e7—e6	15.	g2 : f3 ⁴⁾	Ф d8—d7
4.	K b1—d2	b7—b6	16.	Ф f7—h5	c5 : d4
5.	c4 : d5 ¹⁾	e6 : d5	17.	e3 : d4	Ф d7—e6+
6.	e2—e3	c7—c5	18.	Kp e1—d1	C c8—d7
7.	K f3—e5	C f8—d6	19.	T h1—e1	Ф e6—g8
8.	K d2—f3 ²⁾	0—0	20.	T a1—c1	K b8—c6
9.	C c1—d2	K f6—e4	21.	d4—d5	K c6—e5
10.	C f1—d3 ³⁾	f7—f6	22.	T c1—c3	Ф g8 : d5
11.	C d3 : e4	d5 : e4	23.	f2—f3 ²⁾	C d7 : g4+
12.	Ф d1—b3+	Kp g8—h8		Білі здалися.	

1) Цей перідчасний розмін дає розгорнути гру чорних.

2) Слід було грати f2—f4.

3) Як показало продовження партії, комбінація білих з жертвою 2-х фігур за туру неправильна.

4) На 15. Ф f7—d5 чорні грають f3 : g2 16. T h1—g1 Ф d8—c7 17. Ф d5 : a8 C e8—b7 18. Ф a8 : a7 C d6 : h2 і т. д.

5) Груба помилка, білі втрачають ферзя, але партія їх уж програна. Коротка, але цікава партія.

ХРОНІКА.

18—21 липня у Харкові відбулися гастролі чемпіона СРСР по шашках В. В. Мідкова. Тов. Мідков у Центральному Шаховому Клубі дав два одночасові гри. 18 липня т. Мідков грав 17 партій з найкращими шахістами Харкова з наслідком +13—4 (Бакуменко 2 рази, Белкіну і Вернікову). 20 липня Мідков грав одночасово 40 партій, з котрих 36 виграв (Додінову і Мільнеру) і 2 нічиїх (з Додіновим і Шацем).

Крім сеансів т. Мідков взяв участь у турнірі. Мідков і Ломазов заняли 1 і 2 місце по 3½ з 6, Іллінський 3 і Додінов 2.

У Будапешті (Угорщина) закінчився міжнародний шаховий турнір з таким наслідком: 1 і 2 місце заняли Грюнфельд і Монтічеллі +9½ пункти з 15. Далі Рубінштейн і Такач по 9, Кмох і Нагі по 8½, Колле і Реті по 8, Маттісон і Тартаковер по 7½, Вайда і Штейнер по 6½, Гавазі і Етс по 6, Прокеш 5½ і Зноско-Боровський 4½.

У Нью-Йорку закінчився Всеамериканський шаховий турнір. 1 місце заняв Капабланка +6 з 8, 2—Купчик +5, 3—Г. Мароці +4½, 4—Ф. Маршал +3 і 5—Ер. Ласкер +1½.

ВУФКУ

ВУФКУ

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ

„СПАРТАК“

(ПОВСТАННЯ РИМСЬКИХ РАБІВ)

„СПАРТАК“

(ПОВСТАННЯ РИМСЬКИХ РАБІВ)

ОДЕСЬКА
КІНО-ФАБРИКА
ОСТАННІЙ ВИПУСК

Сценарій { Шкурупія та
Гальперіна
Режисер—Мухтія Бей
Оператор—Гольдт